Inhoud

Deel I. Analyse van het verleden

1. NATUUR, TECHNIEK EN MENS 11
1.1 Inleiding: indeling van het boek 11
1.2 De factor natuur: de ontdekking van nieuwe en de uitputting van oudere natuurrijkdommen 12
1.2.1 De oudste produktiefactor 12
1.2.2 Nieuwe petroleum- en aardgasvondsten, uitgeputte steenkoolmijnen 13
1.2.3 Uranium, rubber en katoen 13
1.2.4 Erosie. 14
1.2.5 Veredeling van planten en dieren 14
1.3 De techniek: een stormachtige ontwikkeling. 15
1.3.1 Inleiding 15
1.3.2 Nieuwe produkten: kunstvezels, plastics en wasmachines 16
1.3.3 Nieuwe verkeers- en communicatiemiddelen . . . 17
1.3.4 Nieuwe produktiemethoden: automatisering . . . 18
1.3.5 Organisatie: van verkeerslichten tot nationale plannen 19
1.3.6 Speurwerk: de nieuwe produktiefactor. 20
1.3.7 Verschillen tussen Westen, Oosten en Zuiden. . . 21
1.4 De mens: van de bevrediging naar de schepping van behoeften 22
1.4.1 De mens in het Westen: een dubbel leven 22
1.4.2 Het scheppen van behoeften 24
1.4.3 Meer vrije tijd 25
1.4.4 Beter af? 26
1.4.5 Hedendaagse jeugd 28
1.4.6 De mens in het Zuiden: ellende en ontbering. . . 30
1.4.7 In de ban van ideologieën 31

2. STUURINRICHTING EN VLIEGERS IN DE VOLKSHUISHOUDING 33
2.1 Stuurinrichting en vliegers in het Oosten 33
2.1.1 Regeling in details 33
2.1.2 Instellingen: socialisatie, planning en centralisatie. 36

2.1.3 Instrumenten: investeringen, opleiding en prikkels. 38
2.1.4 De strijd om de landbouw 40
2.1.5 De volksdemocratieën. 42
2.1.6 Sociologische factoren. 43
2.2 De automatische piloot van het Westen. 45
2.2.1 Inleiding: indirecte beheersing 45
2.2.2 De 'vrije krachten' en de markt. 46
2.2.3 Het sociale vraagstuk 48
2.2.4 Verdere breideling van het automatisme 49
2.2.5 Conjunctuurpolitiek. 52
2.2.6 Structuurveranderingen 54
2.2.7 Naar internationale integratie 55
2.3 Piloten voor het Zuiden. 57
2.3.1 Einde van het kolonialisme. 57
2.3.2 Een meer bewuste ontwikkelingspolitiek 58
2.3.3 Tendenties tot internationale integratie 59
2.3.4 Sociale veranderingen 61

3. BLOEIENDE EN KWIJNENDE VOLKSHUISHOUDINGEN 63
3.1 Economische stelsels in werking 63
3.1.1 Hoe volkshuishoudingen in het algemeen functioneren. 63
3.1.2 Kwantitatieve veranderingen in externe factoren . 67
3.1.3 Politieke geschiedenis 65
3.1.4 'Data' en economische ontwikkeling: kwantitatieve samenhangen 67
3.2 Het Oosten: de snelste groei. 70
3.2.1 Cijfers over de communistische groei 70
3.2.2 Resultaten van het communistisch bewind 71
3.2.3 Terugslagen in en onderbrekingen van de groei . . 72
3.2.4 De volksdemocratieën: nieuwe wegen 74
3.3 Het Westen: sneller dan ooit 75
3.3.1 Vóór 1914. 75
3.3.2 De Eerste Wereldoorlog. 76
3.3.3 Tot de Grote Depressie 77
3.3.4 De zorgelijke jaren dertig: de Grote Depressie . . 79
3.3.5 De Tweede Wereldoorlog 81
3.3.6 Sinds 1945. 81
3.3.7 Het leven na vijftig jaar 82
3.4 Het Zuiden: worsteling met de armoede 84
3.4.1 Economische structuur en ontwikkeling 84

3.4.2 Schommelingen. 85
3.4.3 Financiële en monetaire gevolgen 86
3.4.4 Hoe arm is het Zuiden? 87
3.4.5 Successen van de laatste tijd 88

Deel II. Vooruitzichten

4. DE LES VAN VIJFTIG JAAR 93
4.1 Het Westen: de conjunctuur overwonnen; aarzelende integratie; sociale vernieuwing? 93
4.1.1 De grenzen van het automatisme 93
4.1.2 Taken voor de overheid 95
4.1.3 Conjunctuurbeheersing 98
4.1.4 Sociale vernieuwing? 99
4.1.5 De moeilijkheden bij internationale samenwerking 101
4.2 Het Oosten: dogma's zijn struikelblokken 102
4.2.1 De bijdrage van de produktiefactoren 102
4.2.2 Het gebruik van geld en prijzen. 104
4.2.3 Een optimale graad van centralisatie 106
4.2.4 Een neiging tot minder dogmatische gezichtspunten 106
4.3 Het Zuiden: moet men de medici dankbaar zijn? 107
4.3.1 De diepere oorzaken der armoede. 107
4.3.2 De gevolgen van de hygiënische verbeteringen . . 109
4.3.3 De resultaten van de ontwikkelingspolitiek. . . . 111

5. WAAR GAAN WIJ HEEN? 113
5.1 Welvaart voor de tropen? 113
5.1.1 Meer contacten. 113
5.1.2 Ontwikkelingsplannen als paddestoelen 113
5.1.3 Kapitaalhulp en handel 115
5.1.4 Opleidingshulp en technische bijstand 116
5.1.5 De kloof verbreedt zich verder 117
5.2 Morele tekorten in een technisch paradijs 118
5.2.1 Technische wonderen en toenemende welvaart . . 118
5.2.2 Hoe zullen wij onze mogelijkheden gebruiken? . . 119
5.2.3 Is de moraal gedaald? 121
5.2.4 Een moreel tekort. 122
5.3 De grote dreiging 123
5.3.1 Het tijdperk der kernwapens 123
5.3.2 Verminking van het mensdom mogelijk 125
5.3.3 Verouderde methoden. 125

5.3.4 Onverenigbare starheden. 126
5.3.5 Zal een van beide verdwijnen? 127

Deel III. Een plan is nodig

6. DOELSTELLINGEN 131
6.1 Oude en nieuwe verlangens: voorrang voor de vrede . . 131
6.1.1 Uiteenlopende doelen 131
6.1.2 De verschillen zijn kleiner dan men denkt 133
6.1.3 Uiteenlopende resultaten 134
6.1.4 Gemeenschappelijke doelen 135
6.1.5 Vrede als een economisch doel 137
6.2 Sociale rechtvaardigheid voor landen 138
6.2.1 Interne sociale rechtvaardigheid. 138
6.2.2 Het sociale probleem tussen landen 140
6.2.3 Doelen voor het Zuiden 141
6.3 De wereld is ons huis 142
6.3.1 Meer dan ooit ondeelbaar 142
6.3.2 De welvaartskloof overbruggen. 143
6.3.3 De prijzen stabiliseren. 143
6.3.4 De behoefte aan veiligheid. 144

7. CYBERNETICA IN HET KERNTIJDPERK 145
7.1 Orde in eigen huis: noodzakelijk, maar niet voldoende . 145
7.1.1 Middelen in de economische oasen 145
7.1.2 Verdere verbetering is mogelijk. 146
7.1.3 Isolationisme is uit de tijd 149
7.1.4 Orde in eigen huis is niet voldoende 150
7.2 Zullen Oost en West elkaar ontmoeten? 151
7.2.1 Mogelijke veranderingen in het Oosten 151
7.2.2 Mogelijke veranderingen in het Westen 153
7.2.3 Het Zuiden kijkt naar Oost en West 153
7.2.4 De controverse over de besluitvorming 154
7.2.5 Voorwaarden tot coëxistentie 155
7.3 Cybernetica in het kerntijdperk 156
7.3.1 Welvaart en veiligheid zijn niet te scheiden. . . . 156
7.3.2 Westen en Zuiden moeten sociaal sterk worden . 157
7.3.3 Een wereldontwikkelingspolitiek 158
7.3.4 Op zoek naar een stelsel van coëxistentie 159
7.3.5 De weg naar grotere veiligheid: ontwapening. . . 161

REGISTER. 164